

Sovětské předválečné předpisy

Zákon o všeobecné branné povinnosti z roku 1939

Autor článku: Josef Jandek

Autor překladu zákona: Tomáš Prior

O problematice vítězného tažení Rudé armády v období Velké vlastenecké války bylo napsáno a u nás přeloženo mnoho knih a odborných publikací. Mnohem méně literatury se však dlouhá léta věnovalo počátečnímu neúspěšnému období této historie. Až v poslední době začínají vycházet více či méně seriózní knihy a publikace věnující se také začátku války a počátečním neúspěchům Rudé armády (RKKA).

Z těchto pramenů si může pozorný čtenář-badatel sestavit věrohodný obraz o stavu RKKA v době vypuknutí 2.světové války, kdy se zúčastnila tzv. polského tažení, v době Zimní války s Finskem a zejména pak z června 1941. Bohužel, zejména my pamětníci, zjišťujeme jak zkreslená fakta nám byl po celá dlouhá desetiletí podáván.

Dělnicko-rolnická rudá armáda v létě 1941 rozhodně nebyla, jak nám bylo často historiky a politiky tvrzeno, armádou málo početnou, špatně vyzbrojenou a vyzbrojenou, či nedostatečně vycvičenou, ochromenou čistkami v důstojnickém sboru. Rozhodně se jednalo o armádu, která byla dobře zásobovaná materiálem i lidským potencionálem a řídila se velmi důmyslným systémem rozkazů a nařízení, které rozhodně nezůstávají nijak pozadu za armádním systémem německého Wehrmachtu. Příčiny počátečních neúspěchů, které jsou popisovány v různých vášnivých debatách zejména současných ruských historiků, nejsou však předmětem tohoto článku. Tím je jen zlomek, z celkového poznání historie RKKA, který se věnuje pouze jednomu avšak velmi důležitému zákonu, který ovlivnil početní stavy RKKA.

Právě jedním z těchto historicky velmi důležitých dokumentů, které dokladují, že tehdejší Sovětský svaz nebyl zemí chaosu a anarchie je Zákon o všeobecné branné povinnosti ze září roku 1939. Dokument jasně popisuje celý systém od odvodu nováčků do řad RKKA, přes jejich službu až po vyčlenění vojáků po absolvování základní vojenské služby do záloh a následující povinnosti účastnit se vojenských cvičení. (Jen pro informaci, v roce 1939 byl početní stav RKKA dle některých ruských publikací cca 1.600 000 vojáků). Přijetí nového zákona znamenalo povolávání i neevropských občanů SSSR do řad armády, která se k počátečnímu období Velké vlastenecké války zvýšila na počty cca 5.500 000 mužů a žen.

Text zákona je přeložen z ruského originálu. Překlad provedl můj dobrý kamarád, znalec řady témat z problematiky historie, výstroje a výzbroje RKKA Tomáš PRIOR, za což mu patří velký dík.

Zákon o všeobecné branné povinnosti

Hlava I

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Odstavec 1. Všeobecná branná povinnost je považována za zákon. Vojenská služba v Dělnicko-rolnické Rudé armádě představuje čestnou povinnost občanů SSSR (odd. 1132 ústava SSSR).

Odstavec 2. Ochrana vlasti je svatou povinností každého občana SSSR. Vlastizrada – porušení přísahy, přeběhnutí na stranu nepřítele, způsobení škody státní vojenské moci, špionáž – je trestána podle nejpřísnějších zákonů jakožto nejtěžší zločin (odd. 133 ústava SSSR).

Odstavec 3. Všechny osoby mužského pohlaví – občané SSSR, bez rozdílu rasy, národnosti, víry, stupně vzdělání, sociálního původu a sociálního statutu jsou povinny absolvovat vojenskou službu v rámci ozbrojených sil SSSR.

Odstavec 4. Ozbrojené síly SSSR se skládají z **Dělnicko-rolnické Rudé armády, Dělnicko-rolnického válečného loďstva, pohraničních a vnitřních vojsk.**

Odstavec 5. Vojenská služba spočívá v aktivní vojenské službě a také ve službě v rezervách v rámci armády nebo námořnictva.

Odstavec 6. Osoby v aktivní službě se nazývají vojenskými osobami (военнослужащие). Osoby zůstávající v rezervě se nazývají „osobami povinnými vojenskou službou“ (военнообязанные).

Odstavec 7. Doba trvání základní vojenské služby je stanovena následovně:

- a) pro řadové příslušníky pozemních jednotek Dělnicko-rolnické Rudé armády – **2 roky**;
- b) pro nižší velitelský sbor pozemních jednotek Dělnicko-rolnické Rudé armády – **3 roky**;
- c) pro řadové příslušníky a nižší velitelský sbor vzdušných sil armády i námořnictva – **3 roky**;
- d) pro řadové příslušníky a nižší velitelský sbor jednotek pobřežní obrany – **4 roky**;
- e) pro řadové příslušníky a nižší velitelský sbor loďstva a jednotek Dělnicko-rolnického válečného loďstva – **5 let**;
- f) pro řadové příslušníky vnitřních vojsk – **2 roky**;
- g) pro nižší velitelský sbor vnitřních vojsk – **3 roky**;
- h) pro řadové příslušníky a nižší velitelský sbor pozemních jednotek pohraničních vojsk – **3 roky**;
- i) pro řadové příslušníky a nižší velitelský sbor loďstva pohraničních vojsk – **4 roky**.

Odstavec 8. Doba trvání základní vojenské služby se začíná odpočítávat od 1. ledna roku, jež následuje za rokem povolání do služby.

Odstavec 9. Národním komisařům obrany, válečného loďstva a vnitřních záležitostí SSSR (NKVD) se přiznává právo:

- a) v případě nutnosti prodloužit základní vojenskou službu vojenských osob až o dva měsíce nad stanovenou hranici;

b) v případě nutnosti převelet vojenské osoby z jednoho typu vojska do druhého a to i s odpovídající změnou doby trvání služby.

Odstavec 10. Řadoví příslušníci a příslušníci nižšího velitelského sboru zůstávají v rezervě armády a námořnictva do 50-ti let věku.

Rezervisté armády i námořnictva se dělí na dvě kategorie – první a druhou (odd. 31).

Odstavec 11. Vojenské osoby a osoby povinné vojenskou službou se zavazují přísahou k věrnosti svému národu, své Sovětské vlasti a Dělnicko-rolnické vládě SSSR.

Odstavec 12. Vojenské osoby a osoby povinné vojenskou službou se dělí na velitelský sbor a řadové příslušníky (*tj. mužstvo*).

Velitelský sbor se dále dělí na následující skupiny: vyšší, starší, střední a mladší,

Odstavec 13. Národním komisařům obrany a válečného loďstva se přiznává právo zahrnout do evidence a přijmout do služby v armádě i námořnictvu ženy se zdravotní, veterinární anebo speciální technickou přípravou a také je mohou zvat na výcviková soustředění.

V době války mohou být ženy, které absolvovaly zmíněnou přípravu, přijaty do řad armády a námořnictva pro plnění pomocných a speciálních úkolů.

Hlava II

POVOLÁNÍ DO ZÁKLADNÍ VOJENSKÉ SLUŽBY

Odstavec 14. Do základní vojenské služby jsou povoláváni občané, kteří v roce povolání (od 1. ledna do 31. prosince) dosáhli věku devatenácti let. Občané, kteří ukončili střední školu nebo jí odpovídající učební obory jsou povoláváni ve věku osmnácti let.

Odstavec 15. Pravidelné odvody do základní vojenské služby se uskutečňují každoročně v době od 15. září do 15. října podle příkazu Národního komisaře obrany. Přesná data dostavení se k odvodu jsou určena rozkazy oblastních vojenských komisařů.

Odstavec 16. Kvůli přípravě a průběhu pravidelných odvodů do základní vojenské služby je území SSSR rozděleno na místní odvodové úseky (*okrsky*).

Odstavec 17. Na odvodové úseky se každoročně, v průběhu měsíců ledna až února, musí kvůli zápisu dostavit ti občané, kteří do 1. ledna daného roku dosáhli věku osmnácti let a také studenti středních škol – po dosažení sedmnácti let.

Zápisy se konají podle místa stálého nebo přechodného bydliště, o němž je zapisovanému vydáno speciální potvrzení.

Odstavec 18. Pro zapsání se na odvodovém úseku jsou lidé podléhající zápisu povinni se dostavit na oblastní vojenský komisariát a to v termínu určeném příkazem vojenského komisaře a současně předložit pas nebo potvrzení ohledně roku narození.

Osoby zapsané na odvodových úsecích se nazývají povolanci. (*odvedenci, branci*) (*призывники*)

Odstavec 19. Po obdržení povolávacího rozkazu je každý povolávací povinen dostavit se přesně v datu určeném příkazem vojenského komisaře, a to na odvodový úsek, u kterého je zapsán.

Změna odvodového úseku je možná nejpozději do 1. května roku povolání. Po tomto datu je změna odvodového úseku možná pouze v následujících případech:

- a) pokud je odvedenec úřady odvolán na jiné místo; *(tj. do jiné oblasti)*;
- b) pokud se odvedenec přestěhoval na nové místo trvalého pobytu spolu s celou rodinou.

Odstavec 20. Od dostavení se k odvodu není osvobozen nikdo kromě těch, kteří dostali odklad kvůli ukončení studia.

Za dostatečný důvod pro nedostavení se k odvodu se považuje:

- a) nemoc povolávacího, která podle potvrzení doktora neumožnila osobní dostavení se k odvodu;
- b) okolnosti neočekávaného charakteru, přičemž nemožnost dostavení se musí být potvrzena hospodářským sovětem nebo orgánem Dělnicko-rolnické milice podle místa trvalého pobytu odvedence.

Odstavec 21. Pro lepší součinnost při provádění pravidelných povolávání občanů do základní vojenské služby se pod vedením oblastních (městských) komisařů organizují oblastní (městské) povolávací komise v sestavě:

- předsedající – oblastní (městský) vojenský komisař;

- členové: zástupce předsedy oblastního (městského) výkonného výboru Sovětu poslanců pracujících, velitel oblastní (městské) pobočky NKVD, velitel oblastní (městské) milice a dva doktoři určení místním orgánem pro ochranu zdraví obyvatelstva podle žádosti oblastního (městského) vojenského komisaře.

Sestava oblastní (městské) povolávací komise se potvrdí odpovídajícím republikovým, krajovým, oblastním nebo okruhovým *(viz vojenský okruh)* vojenským komisařem.

Oblastním (městským) odvodovým komisím se ukládá:

- a) zdravotní prohlídka odvedenců;
- b) přidělení odvedenců jednotlivým vojenským útvarům za účelem splnění základní vojenské služby;
- c) udělování odkladů kvůli nemoci a udělování zvýhodnění *(odd. 27)* z rodinných důvodů; *(odd. 26)*
- d) osvobození od vojenských povinností kvůli fyzickým nedostatkům a nemocem, jež jsou stanoveny doktory – členy komise v souladu s individuálním soupisem nemocí a fyzických nedostatků potvrzených Národním komisařem obrany.

Odstavec 22. Kvůli součinnosti při provedení odvodu v rámci svazové republiky bez oblastního dělení nebo v rámci autonomní republiky, kraje, oblasti či okruhu se pod vedením odpovídajících vojenských komisařů organizují odvodové komise v sestavě:

- předseda – republikový, krajový, oblastní nebo okruhový vojenský komisař;

- členové: zástupce předsedy Rady národních komisařů republiky (v případě republikové komise), zástupce předsedy oblastního (krajového), okruhového výkonného výboru Sovětu poslanců pracujících, zástupce Národního komisaře vnitřních záležitostí (v republikových komisích), zástupce velitele oblastního (krajového) nebo okruhového oddílu NKVD, předseda Dělnicko-rolnického válečného loďstva, velitel republikového, oblastního (krajového) vedení nebo okruhového oddílu milice a také dva doktoři určení příslušným zdravotnickým orgánem podle požadavku předsedy komise.

Republikovým, krajovým, oblastním a okruhovým odvodovým komisím se ukládá vedení místních (městských) odvodových komisí, kontrola jejich činnosti a také řešení stížností povolaných občanů v případě jejich nesouhlasu s rozhodnutím dané odvodové komise.

Stížnost povolaného (odvedeného) na rozhodnutí oblastní (městské) odvodové komise znemožňuje okamžité vyplnění tohoto rozhodnutí.

Rozhodnutí republikových, krajových, oblastních a okruhových odvodových komisí jsou konečná a nepodléhají dalšímu stížnostem.

Odstavec 23. Všichni povolanci se podrobují zdravotní prohlídce, kterou uskuteční doktoři – členové oblastní (městské) odvodové komise nebo také přizvaní doktoři pod dohledem doktorů – členů komise.

Na základě rozhodnutí o fyzické způsobilosti povolaných oblastní (městská) odvodová komise vydává rozhodnutí o odvedení povolaných do základní vojenské nebo civilní služby a své rozhodnutí povolanému oznámí.

S přihlédnutím k výsledkům zdravotní prohlídky má odvodová komise právo vydat (s oznámením svého rozhodnutí povolanému) rozhodnutí:

- a) o dočasné nezpůsobilosti k výkonu vojenské služby kvůli nemoci a to s udělením odkladu do následujícího pravidelného odvodu;
- b) o trvalé nezpůsobilosti k výkonu vojenské služby v případě existence fyzických nedostatků, které povolanému znemožňují výkon vojenské služby.

Poznámka: Za nesvědomitý a zaujatý přístup při určování zdravotního stavu a fyzické způsobilosti povolaných k základní vojenské službě doktoři – členové komise stejně tak jako doktoři přizvaní k zdravotní prohlídce povolaných podléhají trestní odpovědnosti.

Odstavec 24. Odklad kvůli nemoci (část „a“ odd. 23) se může udělit maximálně třikrát, poté je povolánek přijat do základní vojenské služby nebo je shledán způsobilým k civilní službě v případě války a automaticky začleněn do rezerv, popřípadě je shledán zcela neschopným vojenské služby a vyčleněn z vojenské evidence.

Odstavec 25. Občané SSSR žijící za hranicemi podléhají zápisu na odvodových úsecích podle standardních pravidel. Kvůli odvodu do základní vojenské služby jsou povinni přicestovat do SSSR a ve stanoveném datu se dostavit na místo zápisu.

Odstavec 26. Zvýhodnění z rodinných důvodů se uděluje těm z povolaných, kteří jsou jedinými pracujícími v rodině a podporují svou práci dva praceneschopné rodiče.

Za praceneschopné rodiče se považují:

- a) otec starší 60-ti let a matka starší 55-ti let;
- b) invalidní otec nebo matka patřící do první nebo druhé invalidní skupiny bez ohledu na věk.

Odstavec 27. Zvýhodněné osoby jsou v době míru osvobozeny od základní vojenské služby a jsou začleněny do rezerv druhé kategorie.

Odstavec 28. Pokud zvýhodněná osoba začleněná do rezervy druhé kategorie kvůli změně rodinné situace ztratí právo na výhody, může být povolána z rezerv zpět do aktivní služby, přičemž toto pravidlo platí po dobu pěti let ode dne povolání.

Odstavec 29. Odklady odvodu do základní vojenské služby se udělují studentům středních škol do doby ukončení studia, ovšem s výjimkou starších 20-ti let.

Odstavec 30. Osoby ve výkonu trestu, osoby vyhnané a vyhoštěné a také osoby, které jsou soudem zbaveny některých práv nejsou po dobu výkonu trestu do armády a námořnictva povolávány.

Hlava III

O REZERVĚ ŘADOVÉHO A MLADŠÍHO DŮSTOJNICKÉHO SBORU

Odstavec 31. Po splnění základní vojenské služby jsou vojenské osoby standardně zaregistrovány do rezervy první kategorie.

Povolanci, kteří zůstali v rámci přidělování pro doplnění stavu armády a loďstva nadbyteční, obdrživší zvýhodnění z rodinných důvodů a také shledaní způsobilými k civilní službě v době války (odd. 24) jsou zaregistrováni do rezerv druhé kategorie.

Rezervisté druhé kategorie, začlenění v rezervě jakožto nadbyteční mohou být po rozkazu Národního komisaře obrany povoláni do aktivní služby a to do doby pěti let od začlenění do rezerv.

Poznámka: Ženy ve věku od 19-ti do 50-ti let, zaregistrované ve vojenské evidenci v souladu s odstavcem 13 tohoto zákona jsou začleněny do rezerv druhé kategorie.

Odstavec 32. Rezervisté první a druhé kategorie jsou rozděleni na tři třídy podle věku:

- první třída – do věku 35-ti let;
- druhá třída – do věku 45-ti let;
- třetí třída – do věku 50-ti let.

Odstavec 33. Řadoví rezervisté první kategorie jsou povoláváni na dvouměsíční výcviková soustředění a to maximálně šestkrát po dobu jejich zařazení v rezervě první třídy.

Řadoví rezervisté první kategorie - první třídy, kteří se školí na hodnosti mladších velitelů (*poddůstojníků – poz.autora*), jsou povoláni na výcvikové soustředění v době trvání tří měsíců.

Rezervisté mladšího velitelského sboru první třídy jsou povoláváni na tříměsíční výcviková soustředění a to maximálně šestkrát po dobu jejich zařazení v rezervě.

Poznámka: Letecký personál přidělený k jednotkám vzdušných sil může být podle rozkazu Národního komisaře obrany povolán k letecko-technickému tréninku nad rámec termínů určených tímto odstavcem, ovšem ne častěji než třikrát do měsíce.

Odstavec 34. Rezervisté druhé kategorie – první třídy jsou povoláváni na dvouměsíční výcviková soustředění a to maximálně devětkrát po dobu jejich zařazení v rezervě první třídy.

Odstavec 35. Rezervisté mladšího velitelského sboru (poddůstojníci) první třídy, kteří se školí na hodnost podporučíka (mladšíj lejtěnant) (nebo jemu odpovídající hodnosti – *mladšíj vojentěchnik – poz. autora*) jsou povoláváni na výcvikové soustředění v době trvání tří měsíců.

Osoby, které složily zkoušky na hodnost podporučíka (nebo jemu odpovídající hodnost) plní další službu v rámci standardních předpisů v rezervě středního velitelského sboru rezervy. Osoby, které zkoušky nesložily, zůstávají v rezervě mladšího velitelského sboru.

Odstavec 36. Rezervisté druhé třídy první i druhé kategorie jsou povoláváni na měsíční výcviková soustředění a to maximálně pětkrát po dobu jejich zařazení v rezervě druhé třídy.

Odstavec 37. Rezervisté třetí třídy první i druhé kategorie jsou povoláni na jedno měsíc trvající výcvikové soustředění po dobu jejich zařazení v rezervě třetí třídy.

Odstavec 38. Kromě absolvování výcvikového soustředění mohou být rezervisté povoláni také na prověřovací soustředění v době trvání maximálně 10 dní.

V případě nutnosti mají Národní komisaři obrany a námořnictva právo pozdržet osoby povinné vojenskou službou na výcvikových soustředěních až po dobu dvou měsíců nad standardní dobu trvání určenou platným zákonem.

Hlava IV

O STŘEDNÍM, STARŠÍM A VYŠŠÍM VELITELSKÉM SBORU

Odstavec 39. Příslušníci středního, staršího a vyššího velitelského (důstojnického) sboru Dělnicko-rolnické Rudé armády, Dělnicko-rolnického válečného loďstva, pohraničních a vnitřních vojsk slouží v rámci aktivní služby nebo rezerv.

Odstavec 40. Do rezerv armády a námořnictva jsou začleněny osoby po splnění termínů základní vojenské služby nebo také osoby s absolvovanou základní vojenskou službou patřící k mladšímu velitelskému sboru rezerv, jež se připravují k zaujetí hodnosti patřící ke střednímu velitelskému sboru.

Rezervisté se dělí na tři třídy podle věku.

Odstavec 41. Příslušníci středního, staršího a vyššího velitelského sboru Dělnicko-rolnické Rudé armády, pohraničních a vnitřních vojsk zůstávají v aktivní službě a rezervě do doby dosažení následujících věkových rozmezí:

Hodnosti	Věková rozmezí			
	Aktivní služba	Rezerva 1. třídy	Rezerva 2. třídy	Rezerva 3. třídy
Podporučíci, poručíci, mladší politrucci a jim odpovídající hodnosti (střední velitelský sbor)	30	40	50	55
Nadporučíci, politrucci a jim odpovídající hodnosti (střední velitelský sbor)	35	45	55	60
Kapitáni, starší politrucci, majoři, praporní komisaři a jim odpovídající hodnosti (starší velitelský sbor)	40	50	55	60
Podplukovníci, starší praporní komisaři, plukovníci, plukovní komisaři a jim odpovídající hodnosti (starší velitelský sbor)	45	50	55	60
Kombrigové, brigádní komisaři a jim odpovídající hodnosti (vyšší velitelský sbor)	55	60	-	65
Komdivové, divizní komisaři a jim odpovídající i vyšší hodnosti (starší velitelský sbor)	60	60	-	65

(Kombrig – komandir brigády, komdiv – komandir divizii)

Odstavec 42. Příslušníci středního, staršího a vyššího důstojnického sboru Dělnicko-rolnického válečného loďstva a loďstva pohraničních vojsk zůstávají v aktivní službě a rezervě do doby dosažení následujících věkových rozmezí:

Hodnosti	Věková rozmezí			
	Aktivní služba	Rezerva 1. třídy	Rezerva 2. třídy	Rezerva 3. třídy
Podporučíci, poručíci, mladší politrucci, politrucci a jim odpovídající hodnosti				
Kapitán.poručíci, starší politrucci a jim odpovídající hodnosti	35	40	45	50
Kapitáni 3. stupně, praporní komisaři a jim odpovídající hodnosti	40	45	50	55
	45	50	-	55
Kapitáni 2. stupně, plukovní komisaři a jim odpovídající hodnosti	50	55	-	60
Kapitáni 1. stupně, brigádní komisaři a jim odpovídající hodnosti	55	60	-	65
	60	60	-	65
Flangmani 2. stupně, divizní komisaři a jim odpovídající i vyšší hodnosti				

(Důstojníci se v RKKA členili na „velitele“ – komandiry u bojových útvarů a „načalniky“ – politruky, vojentechniky, vojenské doktory, veterináře, juristy, důstojníky týlových složek. Zatímco komandíři mají vojenské hodnosti, jako například poručík, plukovník či kombrig, načalníci mají hodnosti odvozené od funkcí – starší politruk, praporní komisař, starší vojentechnik, korvrač, divjurist....Pozn.autora)

Odstavec 43. Po dosažení věkové hranice pro setrvání v rezervě jsou osoby důstojnického sboru uvolněny do výslužby.

Odstavec 44. Příslušníci důstojnického sboru rezerv absolvují teoretická i praktická soustředění:

- a) příslušníci rezervy 1. třídy mohou být povoláni každoročně až na dobu 3 měsíců;
- b) příslušníci rezervy 2. třídy jsou povoláváni na dvě soustředění v době trvání maximálně 3 měsíce každý;
- c) příslušníci rezervy 3. třídy jsou povoláváni na jedno soustředění v době trvání dvou měsíců;
- d) v době mezi soustředěními mohou být příslušníci důstojnického sboru povoláni také na prověřovací soustředění v době trvání maximálně 10 dní.

Celková doba trvání školení za celou dobu setrvání v rezervě důstojnického sboru nesmí překročit 36 měsíců.

Doba trvání pro soustředění různých skupin a specializací důstojnického sboru rezerv v časových hranicích určených tímto předpisem je stanovována Národními komisaři obrany, válečného loďstva a vnitřních záležitostí a to podle příslušnosti k danému druhu vojska.

V případě nutnosti mají Národní komisaři obrany a námořnictva právo pozdržet příslušníky důstojnického sboru rezervy na soustředěních až po dobu dvou měsíců nad standardní dobu trvání určenou tímto zákonem.

Hlava V

O PRÁVECH, POVINNOSTECH A ODPOVĚDNOSTI VOJENSKÝCH OSOB A OSOB POVINNÝCH VOJENSKOU SLUŽBOU

Odstavec 45. V souladu s ústavou SSSR požívají vojenské osoby a osoby povinné vojenskou službou absolvující výcviková soustředění plná práva a nesou všechny povinnosti sovětských občanů.

Práva a povinnosti vojenských osob, pramenící z podmínek vojenské služby, jsou stanoveny tímto zákonem a vojenskými řády.

Odstavec 46. Všechny osoby povinné vojenskou službou absolvující soustředění v rámci armády a námořnictva jsou po dobu trvání výcvikového soustředění zabezpečeny naturálním zaopatřením a to na státní výlohy.

Odstavec 47. Dělníci i státní zaměstnanci dostávají podle stanoveného systému uvolnění na dobu nutnou pro splnění povinností spojených s povoláním nebo záležitostmi vojenské evidence.

Odstavec 48. Dělníkům i státním zaměstnancům zůstává po dobu výcvikového soustředění zachováno jejich pracovní místo nebo zaujatá hodnota a také po tuto dobu dostávají polovinu svého průměrného platu.

Kolchozníkům povoláním na výcvikové soustředění jejich kolchoz započítává za dobu strávenou na shromáždění polovinu pracovních dnů, které jsou za tuto dobu připočteny ostatním kolchozníkům stejné specializace a kvalifikace.

Odstavec 49. Příslušníci důstojnického sboru rezerv dostávají po dobu trvání výcvikového soustředění každodenní finanční odměnu a to ve výši ustanovené předpisem o peněžním zaopatření příslušníků armády a námořnictva.

Odstavec 50. Důstojnickému sboru rezerv jsou pro přesun z místa trvalého pobytu na místo soustředění a nazpět vydávány vojenské přepravní doklady a vyplácí se jim denní platby po dobu cesty (odd. 49).

Odstavec 51. Peněžní zaopatření, které vojenské osoby a osoby povinné vojenskou službou dostávají od armády a námořnictva, jsou osvobozena od všech daní a poplatků.

Odstavec 52. Vojenské osoby a jejich rodiny nepodléhají vystěhování z obydlených prostorů v souladu s administrativním systémem.

Odstavec 53. Vojenské osoby důstojnického sboru a přesluhující vojenské osoby platí nájem za jimi obývané prostory podle zvýhodněných sazeb v souladu s platným zákonem.

Odstavec 54. Dopisy rudoarmejců a mladších velitelů plnících základní službu, poslané prostřednictvím vojenské jednotky, jsou posílány bezplatně. Zdarma jsou také doručeny dopisy adresované rudoarmejcům a mladším velitelům na místo jejich služby

V průběhu prvního roku základní vojenské služby mají rudoarmejci právo bezplatného doručení jedné poštovní zásilky s osobním oblečením, prádlem a obuví.

Odstavec 55. Osoby důstojnického sboru, jež se nachází v aktivní službě a také jejich rodiny mohou využívat zvýhodněné platební sazby při cestování železničními, automobilovými, vodními a vzdušnými spoji v souladu s předpisem o vojenské přepravě potvrzeným Sovětem národních komisařů SSSR.

Odstavec 57. Za disciplinární prohřešky a také za materiální škody způsobené státu při plnění služebních povinností kvůli špatnému přístupu nesou vojenské osoby a také osoby povinné vojenskou službou přizvané na výcviková soustředění plnou odpovědnost podle vojenského disciplinárního řádu. (воинской дисциплинарный устав)

Za přestupky směřující proti stanovenému pořádku plnění vojenské služby nesou vojenské osoby a také osoby povinné vojenskou službou přizvané na výcviková soustředění plnou odpovědnost v souladu s předpisem o vojenských přestupcích. (положение о воинских преступлениях)

O VOJENSKÉ EVIDENCI

Odstavec 58. Všechny osoby povinné vojenskou službou jsou podle místa jejich pobytu evidovány ve speciální evidenci a to v souladu s vyhláškou schválenou Národním komisařem obrany.

Odstavec 59. Prvotní evidence všech osob povinných vojenskou službou a povolanců se ukládá armádním evidenčním kancelářím. Ve městech to jsou pobočky Dělnicko-rolnické milice a ve venkovských lokalitách a oblastech to jsou vesnické a osadní sověty.

Poznámka: Vojenský seznam občanů SSSR žijících za hranicemi je spravován prostřednictvím zplnomocněných představitelů a konzulátů SSSR.

Odstavec 60. Osobní (datová) evidence řadových příslušníků a příslušníků mladšího důstojnického sboru rezerv je vedena armádními evidenčními kancelářemi, číselná evidence je vedena - podle druhu vojska a specializace – v oblastních (městských) vojenských komisariátech.

Odstavec 61. Osobní (datová) evidence důstojnického sboru rezerv je vedena v oblastních (městských) vojenských komisariátech.

Odstavec 62. Osobní (datová) evidence povolaných je vedena v oblastních (městských) vojenských komisariátech.

Odstavec 63. Osoba povinná vojenskou službou, jež změnila místo trvalého bydliště (déle než měsíc a půl pobytu) a přestěhovala se do města, nebo se v rámci města přestěhovala na místo působení jiného sboru milice, je povinna předat domovníku (správci domu) spolu s pasem i svůj vojenský lístek kvůli jednorázovému přepsání a začlenění do vojenské evidence.

Osobní dostavení se osoby povinné vojenskou službou kvůli registraci do vojenské evidence není povinné.

Odstavec 64. Osoba povinná vojenskou službou, jež změnila místo trvalého bydliště (déle než měsíc a půl pobytu) a vystěhovala se z města na jiné místo, nebo se v rámci města přestěhovala na místo působení jiného sboru milice, je povinna předat domovníku (správci domu) svůj vojenský lístek kvůli vyřazení z vojenské evidence.

Odstavec 65. Osoba povinná vojenskou službou, jež změnila místo trvalého bydliště (déle než měsíc a půl pobytu) a přestěhovala se do venkovské oblasti, je povinna se osobně v třídní lhůtě dostavit na vesnický sovět a předložit svůj vojenský lístek kvůli začlenění do vojenské evidence.

Odstavec 66. Osoba povinná vojenskou službou, jež změnila místo trvalého bydliště (déle než měsíc a půl pobytu) a vystěhovala se z venkovské oblasti na jiné místo nebo na místo působení jiného vesnického sovětu, je povinna se kvůli vyřazení z vojenské evidence osobně dostavit na vesnický sovět a předložit svůj vojenský lístek.

Odstavec 67. Za nedodržení pravidel stanovených v odstavcích 63-66 jsou osoby povinné vojenskou službou pokutovány podle administrativního systému a to do výše 100 rublů nebo jsou vystaveny soudnímu stíhání.

Odstavec 68. Správa vojenské evidence obyvatelstva povinného vojenskou službou je prováděna Národním komisariátem obrany.

Hlavní vedení Dělnicko-rolnické Rudé milice má na starosti kontrolu přesného dodržování armádně-evidenčních (Národním komisariátem obrany stanovených) předpisů u všech sborů milice.

Odstavec 69. Orgány milice jsou povinny:

- a) kontrolovat, zdali domovníci (správci domu) plní evidenční pravidla stanovená odd. 63-66;
- b) pátrat po osobách vyhýbajících se splnění všeobecné branné povinnosti.

Odstavec 70. Orgány milice a vesnické sověty jsou povinny předvolávat osoby povinné vojenskou službou na vojenské komisariáty a také k vojenským jednotkám (na jejich žádost).

Odstavec 71. Podnikům a úřadům je svěřeno vedení evidenčních změn týkajících se jednak všeobecného vzdělání a technické přípravy, ale také změn ve služebním postavení osob povinných vojenskou službou – dělníků i státních zaměstnanců daného podniku nebo úřadu.

Hlava VII

O POVOLÁVÁNÍ V DOBĚ MOBILIZACE A V DOBĚ VÁLKY

Odstavec 72. Mobilizace se vyhláší výnosem Prezidia vrchního sovětu SSSR (odstavec 49, bod „п“ ústava SSSR).

Povolání během mobilizace a všechna následující povolání v průběhu války probíhají na základě nařízení Sovětu národních komisařů SSSR a to prostřednictvím příkazů Národního komisariátu obrany.

Odstavec 73. V případě vyhlášení mobilizace:

- a) všichni, kteří se v tuto chvíli nachází v řadách armády nebo námořnictva se budou nadále zdržovat na svých místech až do doby nového zvláštního nařízení;
- b) osoby povinné vojenskou službou, které jsou zapsané u vojenských jednotek se dostaví v dané lhůtě na místo určení podle mobilizačního předpisu, nezapsané osoby jsou povolávány zvláštním příkazem Národního komisaře obrany.

Odstavec 74. Státní zabezpečení rodin povolaných osob (penze a podpora) se v době války provádí na základě zvláštního předpisu potvrzeného Sovětem národních komisařů SSSR.

Hlava VIII

O ZÁKLADNÍ A PŘEDVOJENSKÉ PŘÍPRAVĚ MLÁDEŽE

Odstavec 75. Základní vojenská příprava žáků se provádí na všech školách, 5. třídou počínaje a 7. třídou (včetně) konče.

Odstavec 76. Základní vojenské přípravě jsou v rámci rozvrhu vyhrazeny 2 hodiny za jednu šestidenku.

Odstavec 77. Rozšířenou vojenskou přípravu absolvují:

- a) studenti třech nejvyšších tříd středních škol (8., 9. a 10. třídy) a jejich odpovídajícím ústavům (odborné školy, dělnické fakulty, odborná učiliště atd.);
- b) studenti všech vysokých škol s výjimkou těch, kteří již základní vojenskou službu absolvovali.

Rozšířené vojenské přípravě jsou na středních školách nebo k nim přidružených učebních ústavech vyhrazeny v rámci rozvrhu 2 hodiny za jednu šestidenku.

Odstavec 78. Základní a předvojenská příprava ve školních ústavech je prováděna systemizovanými (*interními*) vojenskými vedoucími, kteří jsou placeni v rámci rozpočtu odpovídajícího platům národních komisařů.

Odstavec 79. Vedení základní a předvojenskou přípravou se ukládá Národnímu komisariátu obrany.

Předseda Prezidia vrchního sovětu SSSR
M.KALININ.
Sekretář Prezidia vrchního sovětu SSSR
A.GORKIN.

Moskva, Kreml
1. září 1939

POZNÁMKY PŘEKLADATELE:

1) Překlad slovního spojení „действительная (военная) служба“ byl použit ve dvou variantách: „aktivní služba“ a „základní vojenská služba“ čistě podle citu. Doporučuji kontrolu. Například:

Odstavec 6 „...Osoby v aktivní službě se nazývají vojenskými osobami...“
- nelze použít výraz „základní vojenská služba“.

Odstavec 7 „...Doba trvání základní vojenské služby je stanovena následovně...“
- nelze použít výraz „aktivní služba“

2) Ve slovech „призываемый“ a „призывная комиссия“ byl použit rozdílný překlad. Призываемый = povolánek, bránc... , ale neexistuje nic jako „povolávací komise“, poněvadž komise jako taková nepovolává, nýbrž povolance odvádí, tedy se jedná o odvodovou komisi.

3) Všechna ustálená slovní spojení označující organizace, úřady nebo názvy státní správy byly převzaty z „Velkého Rusko-českého slovníku 1952 (L. Kopecký)“ a také ze „Словаря военных терминов 1988 (А.М. Плеханов)“.
Z tohoto důvodu se objevily překlady typu „Dělnicko-rolnické válečné loďstvo“, byť se to zdá značně nelibozvučné.

4) Platí, že červeně zbarvené části byly přidány (ponechány) pro lepší pochopení textů.

5) Pokud nějaká pasáž ohledně povolávání nováčků nebo učení školní mládeže nedává smysl, tak to je dáno jinou strukturou sovětského školství před válkou.